

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 01.08.1967, sp. zn. 1 Tz 28/67, ECLI:CZ:NS:1967:1.TZ.28.1967.1

Číslo: 5/1968

Právní věta:

K rozhodování o náhradě škody:

I. Podle § 43 odst. 2 tr. ř. jednou ze základních podmínek pro vyslovení povinnosti nahradit škodu je, aby poškozený svůj nárok vůči určitému obviněnému uplatnil. Bez splnění této podmínky nemůže soud o náhradě škody rozhodovat.

II. Aby mohl být výrok o náhradě škody vykonatelný, musí být z něj vedle přesného označení osoby poškozeného a nároku, který mu byl přisouzen, také patrné, zda jde o náhradu škody rukou společnou a nerozdílnou (solidární) či podle účasti na způsobené škodě jednotlivými podíly (dělená odpovědnost).

III. V souvislosti s rozhodováním o nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem nutno vždy zjišťovat dobu vzniku tohoto nároku a vztah obviněného k poškozené socialistické organizaci za účelem posouzení, zda nutno rozhodovat o náhradě škody podle občanského zákoníku tehdy účinného či podle zákoníku práce, příp. jiných předpisů.

IV. V případech rozhodování o náhradě škody podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. účinného od 1. dubna 1964 nutno mít na zřeteli, že podle § 438 odst. 1 obč. zák. je pravidlem dělená odpovědnost více škůdců, zatímco solidární odpovědnost ve smyslu § 438 odst. 2 obč. zák. nutno chápat jako výjimku z obecně platné zásady dělené odpovědnosti, jak také vyplývá ze znění posledně uvedeného ustanovení, tj., že solidární odpovědnost může soud svým rozhodnutím uložit jen v odůvodněných případech.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 01.08.1967

Spisová značka: 1 Tz 28/67

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Adhezní řízení

Předpisy: 141/1961 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem okresního soudu ze dne 4. 2. 1966 sp. zn. 2 T 423/65 byli obvinění A, B a C uznáni vinnými, že v době od 2. 7. 1964 do 19. 10. 1964 jako hmotně odpovědní pracovníci pohostinské provozovny LSD Jednota, rozkrádali zboží a potraviny na této provozovně, takže vzniklo manko ke škodě LSD Jednota ve výši 8950,- Kčs. Za to byli odsouzeni podle § 132 odst. 1 tr. zák. k trestům odnětí svobody, a to A v trvání 10 měsíců, B a C každá v trvání 6 měsíců. Všem obviněným byl povolen podmíněný odklad trestu. Obviněnému A byl dále uložen zákaz činností vedoucího pohostinství na dobu 3 roků. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byli obvinění uznáni povinnými nahradit zbyvajících škodu ve výši 5159,- Kčs Lidovému spotřebnímu družstvu Jednota v N.

Ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu zrušil Nejvyšší soud rozsudek okresního soudu ve výroku o náhradě škody a poškozenou socialistickou organizaci LSD Jednota v N. odkázal podle § 265 tr. ř. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Z odůvodnění:

Skutková zjištění uvedená v rozsudku odpovídají výsledkům provedených důkazů. Skutkový stav byl také správně posouzen po stránce právní. Rovněž uložené tresty odpovídající zákonným hlediskům pro jejich výměru rozhodným.

Okresní soud však pochybil ve výroku o náhradě škody.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. odsuzuje-li soud obviněného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu, uloží mu zpravidla v rozsudku, aby ji poškozenému nahradil, jestliže byl nárok včas uplatněn. Podle § 43 odst. 2 tr. ř. je jednou ze základních podmínek pro vyslovení povinnosti nahradit škodu, aby poškozený svůj nárok na náhradu škody vůči určitému obviněnému uplatnil. Ze spisového materiálu, zejména z přípisu poškozené socialistické organizace Jednota LSD a z vyjádření zástupce této organizace lze však zjistit, že poškozený podnik vůči obviněné B nárok na náhradu škody vůbec neuplatnil, protože podle sdělení uvedené poškozené socialistické organizace obviněná B částku 1339,- Kčs, na ní podnikem požadovanou, zaplatila. Požadavek náhrady škody byl proto omezen pouze na obviněné A a C. Okresní soud proto porušil zákon především v § 43 odst. 2 a § 228 odst. 1 tr. ř., pokud vyslovil povinnost nahradit škodu také obviněné B, neboť pro takový výrok vůči této obviněné nabyla splněna uvedená zákonná podmínka.

Další pochybení soudu spočívá v tom, že výrok o náhradě škody tak, jak je v rozsudku uveden, není vykonatelný, neboť z něho není patrné, zda okresní soud mínil vyslovit povinnost obviněných nahradit škodu rukou společnou a nerozdílnou či podle účasti na způsobené škodě jednotlivými podíly. To nelze zjistit ani z odůvodnění rozsudku, v němž se uvádí, že bude nutno přihlídnout k dalšímu řízení na úseku občanskoprávního rozhodování k jednotlivé míře zavinění obviněných, jakož i k tomu, jakou mírou se podíleli na úhradě společně způsobeného manka. Toto odůvodnění je zcela v rozporu s rozsudečným výrokiem, neboť předpokládá, že o náhradě škody se bude ještě rozhodovat v řízení občanskoprávním, a to stanovením podílů náhrady škody jednotlivým obviněným. Výrok o náhradě škody je proto zcela nepřezkoumatelný a v rozporu s ustanovením § 125 tr. ř. je nedostatečně odůvodněn. V daném případě měl soud posuzovat odpovědnost obviněných za způsobenou škodu podle občanského zákoníku účinného od 1. 4. 1964, neboť ke vzniku nároku na náhradu škodu došlo již za účinnosti tohoto zákona, avšak ještě před účinností zákoníku práce, podle něhož by jinak s ohledem na souvislost vzniku škody s porušením pracovních povinností obviněných bylo nutno věc posuzovat. Vzhledem k tomu, že šlo o škodu způsobenou několika obviněnými, měl okresní soud vycházet z ustanovení § 438 obč. zák. Podle tohoto ustanovení, pokud by byly splněny ostatní podmínky pro rozhodnutí soudu o náhradě škody v adhezním řízení, měl hned v rozsudečném výroku uvést, zda stanoví podíly jednotlivých obviněných podle účasti na způsobené škodě anebo zda

vyslovuje solidární povinnost k náhradě. Přitom tuto druhou alternativu podle § 438 odst. 2 obč. zák. by mohl použít pouze tehdy, když by pro takový postup byly zjištěny podmínky v tomto ustanovení uvedené, tj. když by pro to byly zvláštní důvody. Tyto důvody by soud musel v každém případě zjistit a v odůvodnění rozsudku uvést. Dělená odpovědnost je podle § 438 odst. 1 obč. zák. pravidlem, zatím co pod pojem „odůvodněný případ“ ve smyslu ustanovení § 438 odst. 2 obč. zák. je možno zahrnout takové případy, kdy by mohlo dojít k újmě poškozeného, pokud by náhrada škody nebyla uložena všem škůdcům solidárně, tj. takové případy, v nichž by rozhodnutí o dělené odpovědnosti přinášelo pro poškozeného nebezpečí, že nedosáhne včas nebo v plné rozsahu náhrady škody.

Pokud takto soud nepostupoval, porušil tím zákon v ustanovení § 438 obč. zák.

Kromě toho soud porušil zákon i v ustanovení § 228 odst. 2 tr. ř., podle kterého výrok o povinnosti obviněného k náhradě škody musí přesně označovat osobu poškozeného a nárok, který mu byl přisouzen, neboť v rozsudečném výroku uvedl neúplně název poškozeného podniku,

Nejvyšší soud proto po vyslovení porušení zákona v uvedených směrech vadnou část napadeného rozsudku, jakož i rozhodnutí na tuto část obsahově navazující, zrušil. Jelikož zrušení se týkalo toliko výroku o náhradě škody, Nejvyšší soud podle hledisek uvedených v § 271 odst. 2 tr. ř. za užití § 265 tr. ř. odkázal poškozenou socialistickou organizaci na řízení ve věcech občanskoprávních.